

Γράφει η **Μαριάννα Τζιαντζή**

«Απ' τα ψηλά στα χαμηλά κι απ' τα πολλά στα λίγα». Οι στίχοι αυτοί της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου, από το κλασικό λαϊκό τραγούδι του Απόστολου Καλδάρα που ερμηνεύει ο Στέλιος Καζαντζίδης, μοιάζουν να εικονογραφούν την άνοδο και την πτώση των δύο κεντρικών χαρακτήρων της *Ξερολιθιάς*, του Άγγελου και του Παύλου. Όπου *Ξερολιθιά* είναι το νέο μυθιστόρημα του Βασίλη Τσιράκη που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Τόπος.

Ξερολιθιά βέβαια είναι οι χαμηλοί τοίχοι από σχιστόλιθο ή άλλου είδους πέτρα που χτίζονταν στα νησιά και άλλες περιοχές της Ελλάδας για να συγκρατούν τα χώματα και να δημιουργούνται οριζόντιες καλλιεργήσιμες επιφάνειες στα επικλινή εδάφη. Όμως αυτό που παρατηρεί εδώ ο συγγραφέας προκύπτει από την ίδια την ετυμολογία της λέξης: πέτρες που συναρμολογούνται χωρίς κονίαμα, χωρίς συγκολλητική ουσία. Πέτρες που αντέχουν στο χρόνο χάρη στη μαστοριά του ανώνυμη τεχνίτη που ελέγχει τη δουλειά του - κάτι που δεν ισχύει σήμερα για τους περισσότερους εργαζόμενους.

Ο Άγγελος και ο Παύλος, γεννημένοι συμπτωματικά την ίδια μέρα, το 1961, ανήμερα των εκλογών βίας και νοθείας, ο ένας στην Αργολίδα ο άλλος στη Δυτική Μακεδονία, είναι αυτό που λέμε πετυχημένοι. Σεναρίστας στο δημιουργικό τμήμα μιας διαφημιστικής εταιρείας ο

ένας, «εργοταξιάρχης» σε μια μεγάλη τεχνική εταιρεία που είχε αναλάβει Ολυμπιακά έργα ο άλλος. Η δουλειά τους απαιτεί να τα δίνουν όλα καθώς στο βωμό της δεν θυσιάζουν μόνο το χρόνο τους αλλά και τα νεανικά τους όνειρα. Η ανταμοιβή είναι ο υψηλός μισθός, το ακριβό αυτοκίνητο, το ακριβό σπίτι που αποκτήθηκε με στεγαστικό δάνειο. Όταν όμως τελειώνει το Ολυμπιακό φαγοπότι, απολύονται και οι δύο και τα χάνουν όλα. Τα χάνουν, όμως αναζητούν και βαθμιαία ξαναβρίσκουν ό,τι είχαν ήδη χάσει προ πολλού: μια ζωή ακέρανη, χωρίς συγκολλητικές ουσίες, χωρίς ψευδαισθήσεις. Και τα ξαναβρίσκουν καθώς «οξειδώνονται στη νοτιά των ανθρώπων», όταν αρχίζουν να βλέπουν ξανά τον κόσμο με τα πραγματικά του χρώματα και όχι μέσα από τη φούσκα του γιάπη.

Σε αντίθεση με το τι λέει στη συνέχεια το τραγούδι που αναφέραμε («*μα κανένας δεν μου φταίει για το χάλι μου, σπάσιμο θέλει το κεφάλι μου*»), εδώ ο Άγγελος και ο Παύλος –και μαζί τους ο αναγνώστης– συνειδητοποιούν ότι το σύστημα (η οικονομία, η πολιτική, οι εργασιακές σχέσεις) φταίνει για τη διαλυμένη ζωή όχι μόνο τη δική τους αλλά και των πολλών. Μαθαίνουν τι σημαίνει αγώνας, αλληλεγγύη, φιλία και αρχίζουν να ελπίζουν.

Ο έρωτας δεν λείπει από τις σελίδες του βιβλίου. Μόνο που το πικρό συμπέρασμα είναι ότι αφενός δεν κρατά για πάντα και αφετέρου ότι δεν είναι η γιατρεία για τα πάντα, δεν είναι η συγκολλητική ουσία για μια ζωή κατακερματισμένη, όπως ίσως θα συνέβαινε σε ένα συμβατικό μυθιστόρημα.

Πλάι στους δύο κεντρικούς ήρωες, συναντάμε και άλλους χαρακτήρες που διαγράφονται με δύναμη και συμπάθεια. Και η εποχή, αυτό που λέμε η ζέουσα πραγματικότητα, εισβάλλει από παντού, όχι με φωτογραφικό, μηχανιστικό τρόπο αλλά συνοδευόμενη και από το στοχασμό του ίδιου του συγγραφέα, ο οποίος συχνά αναφέρεται στην περιπέτεια της γραφής. Ο χρόνος του βιβλίου είναι η εποχή πριν την κρίση, όμως οι αναλογίες είναι ευκρινείς. Μιλώντας για το σχετικά πρόσφατο παρελθόν, ο συγγραφέας μιλά για το σήμερα.

Με λίγα λόγια, η *Ξερολιθιά* είναι ένα βιβλίο που θα το χαρακτηρίζαμε κοινωνικό μυθιστόρημα. Η πολιτική του τοποθέτηση διαγράφεται με σεμνότητα, χωρίς ξερολισμούς, αλλά με ειλικρινή στράτευση στο πλευρό της σύγχρονης εργατικής τάξης και των ξεριζωμένων.